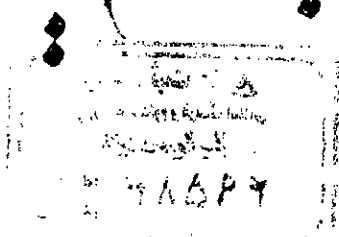

لا اله الا الله محمد رسول الله

فتنه از منظر قرآن کریم

پژوهشکده تحقیقات اسلامی

در این راستا باید نگار فرزند گسسته صورت گیرد، بختی همچون اعدای فتنه قرآن
 و دشمنی بر سران فتنه، شیوه، فتنه گری آنان و... در این کتاب به شیوه
 بررسی دست ۱۰ از جمله تله‌های شوم در این عرصه اتری است که اندک
 پیش روی شماست: «فتنه از منظر قرآن کریم» که توسط برادر لایق
 حمزه آید سلیم دامپین آهای مصطفی افروزی به رشته تحریر در آمده است. در فصول
 هفت گانه این کتاب ابتدا فتنه، از نگاه قرآن کریم مورد بحث قرار گرفته
 است. یادیم نیست که این اثر مورد استفاده پادشاه گویا این نوع
 فرد فرارند گرفت: بدین است وقت نظر خواننده گان فرهیخته داران
 نقدها و پیشینها را بر زنده تمامی بشریت این اثر بخشیده و جایگاه
 بعدی این کتاب از عمق بهتری برخوردار خواهد شد. ان شاء
 تبارک و تعالی. شکر است. آرزوی خلد آنگاه بنفیس داران باشند
 در عرصه معارف دینی بر این اثر دردم

سید ابراهیم
 ۱۳۹۰/۱/۱۵
 ۱۵ بهمن ۱۴۳۲

شهرت

مقدمه ۹
 فصل اول: معنا کاوی فتنه ۱۳
 فتنه در لغت ۱۳
 فتنه در اصطلاح قرآنی ۱۴
 ۱. آزمایش و امتحان ۱۵
 ۲. عقوبت و عذاب جهنم ۲۰
 ۳. شکنجه و اذیت و آزار ۲۱
 ۴. فزونی کاری و گمراه ساختن ۲۳
 ۵. کشتار و جنگ افروزی ۲۴
 ۶. بلا ۲۵
 ۷. سلطه پذیری ۲۵
 ۸. اختلاف ۲۶
 ۹. کفر و نفاق ۲۶
 ۱۰. شرک ۲۷
 ۱۱. فساد، هلاکت و تباهی ۲۷
 ۱۲. گناه ۲۸
 ۱۳. عذر ۲۸
 ۱۴. دیوانگی و جنون ۲۸
 خطر فتنه ۲۹
 ویژگی های فتنه ۳۰

۱۳۵ ۸. منافقان
۱۳۶ نشانه‌های منافقان
۱۴۰ اهداف منافقان در صدر اسلام
۱۴۳ شیوه‌های فتنه‌جویی منافقان
۱۵۲ راههای مقابله با فتنه منافقان
۱۵۵ ۹. بنی امیه
۱۵۹ فصل سوم: نشانه‌های فتنه‌گران
۱۵۹ ۱. مکر و حيله
۱۶۰ ۲. دروغ‌گویی
۱۶۰ ۳. پشتیبانی یکدیگر
۱۶۱ ۴. القاب و عناوین دهن بر کن
۱۶۱ ۵. حق ستیزی
۱۶۲ ۶. ولایت ستیزی
۱۶۳ ۷. تفکر النقاطی
۱۶۳ ۸. فرصت طلبی
۱۶۴ ۹. کارشکنی و بیانه تراشی
۱۶۵ فصل چهارم: ریشه‌ها و بسترهای فتنه
۱۶۵ ۱. خوی استکباری
۱۶۷ ۲. دنیا پرستی
۱۶۸ ۳. ریاست طلبی
۱۶۹ ۴. حسادت
۱۶۹ ۵. هوای نفس
۱۷۰ ۶. ثروت
۱۷۱ ۷. دادن چراغ سبز به فتنه‌گران
۱۷۳ فصل پنجم: شیوه‌های فتنه‌گری
۱۷۳ ۱. شایعه پراکنی
۱۷۴ ۲. اتهام زدن به رهبران و مسئولان

۳۳ فصل دوم: فتنه‌گران
۳۴ ۱. شیطان
۴۰ شیوه‌های فتنه‌گری شیطان
۴۴ بسترهای فتنه‌گری شیطان
۴۵ ۲. فرعون
۴۵ علل فتنه‌انگیزی فرعون
۴۸ راهکارهای فرعون در فتنه‌انگیزی
۶۲ راهکارهای مقابله موسی با فرعون
۶۷ سرانجام فتنه‌گران فرعون
۶۷ ۳. سامری
۶۸ ساختن گوساله طلایی
۶۹ دعوت به پرستش گوساله طلایی
۷۰ بسترها و زمینه‌های فتنه سامری
۷۴ نحوه مقابله با فتنه سامری
۸۰ ۴. قارون
۸۱ علل فتنه‌گری قارون
۸۳ نمایش قدرت
۸۴ اوج طغیان قارون
۸۵ سرانجام قارون فتنه‌گر
۸۶ ۵. بلعم باعورا
۸۸ علل انحراف بلعم باعورا
۸۹ سرانجام بلعم باعورا
۹۰ ۶. مشرکان
۹۰ دلایل فتنه‌انگیزی مشرکان
۹۶ راهکارهای مشرکان در فتنه‌جویی
۱۱۸ راهبردهای مقابله با فتنه مشرکان
۱۲۲ ۷. یهود

۱۷۶ استفاده از نمادهای مذهبی
۱۷۷ شبهه افکنی
۱۷۸ تبلیغات
۱۷۹ تهدید و ارعاب
۱۸۰ اختلاف افکنی
۱۸۱ فصل ششم: راه‌های مقابله با فتنه
۱۸۲ ۱. بصیرت
۱۸۳ ۲. صبر و مقاومت
۱۸۵ ۳. تقوا
۱۸۶ ۴. استمداد از خداوند
۱۸۷ ۵. ولایت محوری
۱۸۹ ۶. افشاگری
۱۹۰ ۷. همراهی نکردن با فتنه‌گران
۱۹۱ ۸. برچیدن بسترها و نمادهای فتنه
۱۹۲ ۹. تقویت روحیه نیروهای خودی
۱۹۳ فصل هفتم: سرانجام فتنه‌گران
۱۹۳ ۱. ناتوانی فتنه‌گران
۱۹۴ ۲. عفو و گذشت
۱۹۶ ۳. کیفر و مجازات
۱۹۹ منابع و مأخذ

مقدمه

فتنه، این پدیده شوم، با مشبه کردن و در هم آمیختن حق و باطل، بزرگ‌ترین چالش و آفت در مسیر جامعه و نظام اسلامی است که آثار تخریبی آن سال‌ها بلکه قرن‌ها باقی می‌ماند، چرا که به تخریب عقائد و اخلاق و رفتار آدمیان می‌پردازد. شاید به همین دلیل باشد که فتنه در قرآن شدیدتر و بزرگ‌تر از قتل دانسته شده است.

در تاریخ اسلام در عصر پیامبر ﷺ و عصر امیر مؤمنان ؑ فتنه‌هایی بروز کرد که آثار برخی از آنها تاکنون نیز در جوامع اسلامی باقی مانده است. در نظام جمهوری اسلامی، از آغاز پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون فتنه‌های فراوانی رخ داده که یکی از آنها که اخیراً رخ داد فتنه سبز خرداد ماه سال ۱۳۸۸ بود که تبعات و خسارات آن هنوز ادامه دارد.

بدیهی است بدون شناخت فتنه و ابعاد آن نمی‌توان به مقابله و دفع آن پرداخت و از چنگال آن رهایی یافت. مقابله با فتنه بصیرت و شناخت حق و باطل و صبر و پایداری می‌طلبد و این بصیرت و پایداری حاصل نمی‌شود مگر به واسطه چنگ زدن به دوریسمان محکم الهی: کتاب خدا و سیره معصومین ؑ و فتنه سبز سال ۱۳۸۸ ضرورت این پژوهش را عیان ساخت. از این رو شناخت

و کالبدشکافی فتنه از منظر قرآن و سیره به عنوان دو منبع مورد اعتماد در دستور پژوهش قرار گرفت.

ابتداء «کالبدشکافی فتنه از منظر امیر مؤمنان»^۱ که خود در طول حکومت کوتاهش به سه فتنه بزرگ ناکثین، مارقین و قاسطین روبه رو بود، تدوین گشت و در پژوهشکده تحقیقات اسلامی از همین نویسندگان، در سال ۱۳۸۹ منتشر شد. کتاب حاضر در پی تبیین فتنه از منظر قرآن کریم است. قرآنی که نور و هدایت است و هر کس آن را پیشوا قرار دهد به سوی بهشت هدایت می شود و هر کس آن را پشت سر افکند به سوی جهنم سوق داده می شود.

امیر مؤمنان^۲ فرمود: «وَلَا تُكْشَفُ الظُّلُمَاتُ إِلَّا بِمَصَابِيحِهِ»^۱ تاریکی ها را جز با چراغ های آن (قرآن)، نمی توان زدود؛

چرا که قرآن، نور پر فروغ و حیل الله المتین و فصل الخطاب است. «إِنَّهُ لَقَوْلُ فَضْلٍ» (طارق: ۱۳)، هر آنچه را حق بداند، بی تردید حق است و هر آنچه را باطل معرفی کند، بی شک باطل است.

قرآن کریم در مورد مسئله فتنه به مسلمانان هشدار داده و خود را عامل نجات معرفی کرده است: «وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» (آل عمران: ۱۰۱) [و چگونه ممکن است شما کافر شوید، با اینکه آیات خدا بر شما خوانده می شود، و پیامبر او در میان شماست؟! (بنا بر این، به خدا تمسک جوید!) و هر کس به خدا تمسک جوید، به راهی راست، هدایت شده است.]

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۲، بند ۱۰، ص ۲۸۰.

رسول اعظم^۳ قرآن را پناهگاه و ملجأ مؤمنان به هنگام ظهور فتنه ها معرفی می کند:

«فَإِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ»^۱ (هر گاه فتنه ها چون قطعه های شب تاریک، شما را فرا گرفت، بر شما باد (پناه بردن) به قرآن).
و از امیر مؤمنان^۲ نقل شده که پیامبر^۳ فرمود: به زودی فتنه ای در میان شما ظاهر می شود. عرض کردم: ای رسول خدا^۳ راه نجات چیست؟ فرمود: قرآن است که اخبار پیشینیان و آیندگان و داوری میان شما در آن است. آن کلامی است که حق را از باطل جدا می کند، جدی است و شوخی نیست، هر جباری که آن را ترک کند خداوند او را درهم می شکند و هر کس هدایت را در غیر آن بجوید، خداوند گمراهش می کند.^۲

از این رو تحقیق حاضر، کوشیده با سیری در آیات قرآن کریم و تفاسیر مربوط، فتنه را در ابعاد گوناگون و در ساحت های مختلف کالبدشکافی کند و در عرصه معناکاوی؛ معرفی فتنه گران، شیوه ها، بسترها، راه های مقابله و راههای رهایی و فرجام فتنه گران مطالبی را تقدیم خوانندگان نماید. امید است مقبول حق قرار گیرد.

در پایان از ناظر محترم علمی و نهایی، حضرت آیت الله حاج سید احمد خاتمی که با اشراف به موضوع، با دقت و ظرافت، کتاب را مطالعه و تایید فرموده اند و همچنین از نویسنده محترم حجة الاسلام والمسلمین آقای مصطفی آخوندی و ویراستار محترم جناب آقای فرقانی و نیز همه دست اندرکاران این

۱. البرهان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۱۵، باب فی فضل القرآن.

۲. تفسیر نمونه، ج ۲۶، ص ۳۷۴.

اثر ارزشمند تشکر می‌کنیم و از خوانندگان محترم خواهشمندیم با پیشنهادات و انتقادات سازنده خویش، ما را در تکمیل این بحث یاری نمایند.
 پژوهشکده تحقیقات اسلامی

فصل اول:

مناکاری فتنه

فتنه در لغت

فتنه به معنای مکر، فریب، فساد، شرک، گناه و رسوایی آمده است، ولی در اصل لغت به معنای گداختن طلا و نقره در آتش است تا سره از ناسره جدا گردد.^۱
 ابن منظور در لسان العرب می‌نویسد: فتنه یعنی ابتلاء، امتحان و اختیاب. و اصل آن برگرفته از جمله «فَتِنْتُ الْفِضَّةَ وَالذَّهَبَ بِالنَّارِ» است، یعنی نقره و طلا را با آتش گداخته و ذوب کردم تا ناخالصی‌های آن جدا شود. طلا ساز را فتنان هم گفته‌اند، همچنان که شیطان را فتنان گفته‌اند.^۲

راغب اصفهانی می‌نویسد: اصل فتنه، یعنی طلا را داخل آتش کردن (و گداختن) تا خوبی و خالصی آن از ناخالصی‌اش مشخص گردد. فتنه از افعالی است که هم از جانب خداوند متعال سر می‌زند و هم از بنده [او]. مانند: بلیه، مصیبت، قتل و کشتار، عذاب و شکنجه. هرگاه فتنه از جانب خداوند باشد نوعاً به معنای آزمایش است و از روی حکمت خواهد بود و هرگاه از انسانی بدون اذن خدا باشد، خلاف حکمت به شمار می‌آید. به همین دلیل خداوند انسانی را که آلوده به انواع فتنه‌ها شده، سرزنش و مذمت کرده است. همانند: «إِنَّ الَّذِينَ

۱. ر. ک. تفسیر نمونه، ج ۲، ص ۱۸.

۲. لسان العرب، ماده فتن.